

УДК 657:061

<https://doi.org/10.31713/ve4202422>

JEL: L31, M40, M48, N40

Позняковська Н. М. [1; ORCID ID: 0000-0003-4016-8935],

к.е.н., доцент

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

SWOT-АНАЛІЗ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ

У статті досліджуються особливості діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Автором запропоновано використання методів стратегічного аналізу для визначення внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на розвиток громадянського суспільства в Україні з метою покращення інформаційного та обліково-аналітичного забезпечення управління організацій громадянського суспільства. Відзначені особливості застосування SWOT-аналізу громадянського суспільства. Надано практичні рекомендації для складання матриці SWOT-аналізу інститутів громадянського суспільства в Україні. Проаналізовано сучасний стан і перспективи громадянського суспільства, враховуючи зміни та вплив, завданий збройною агресією проти України.

Ключові слова: громадянське суспільство; інститути громадянського суспільства, громадські об'єднання, неприбуткові організації, SWOT-аналіз, стратегічний облік, стратегічне планування, обліково-аналітичне забезпечення.

Актуальність теми. Активізація громадянського суспільства в Україні в умовах подолання зовнішніх та внутрішніх загроз обумовлює потребу у формуванні адекватної системи інформаційного забезпечення для прийняття відповідних управлінських рішень. Відсутність безпекових гарантій та невизначеність рішень при розгляді більшості світових і національних проблем посилюють необхідність дослідження факторів впливу на розвиток громадянського суспільства в Україні та вироблення стратегії діяльності його суб'єктів (інститутів, організацій). Ефективне управління діяльністю громадських, благодійних, інших організацій громадянського суспільства потребує встановлення зв'язку між їх сильними і слабкими сторонами, можливостями та загрозами з урахуванням змін та впливу, завданого збройною агресією проти України. Зростання ролі та значення громадянського суспільства у надскладний для країни час,

з одного боку, та відповідальність за використання коштів та майна, які інститути (організації) громадського (соціального) сектору отримують від громадян, бізнесу та держави для виконання соціальних задач, з іншого боку, обумовлюють потребу в якісному обліково-аналітичному забезпеченні управління інститутами громадянського суспільства з використанням сучасних інструментів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці обліку, аналізу та аудиту неприбуткових небюджетних установ і організацій, які за сутністю є інститутами громадянського суспільства в Україні, присвячені наукові дослідження вітчизняних вчених, як-от: О. С. Височан, О. О. Височан, А. І. Ясінська [1; 2], В. Ф. Залунін, Г. С. Макарова [3], О. Г. Кірдіна, Н. В. Кудрявець [4], А. В. Малахова, О. В. Мартиненко [5], А. П. Макаренко, Л. А. Христенко [6], Д. С. Осіпчук, Л. В. Чижевська, Г. Ю. Хоменко [7], Н. Остап'юк, О. Примаченко [8], Н. М. Поддубна [9], О. А. Подолянчук, Н. І. Коваль, Я. П. Іщенко [10], Є. М. Романів, О. В. Дида [11], Р. О. Савченко, Н. М. Савченко [12], А. М. Толмачова [13], А. В. Хмелюк [14], А. Хомутенко, І. Луценко [15], А. Фатенок-Ткачук [16] та ін. Водночас питання обліково-аналітичного забезпечення громадських, благодійних, профспілкових, творчих організацій та інших громадських об'єднань України, які виконують за своїм призначенням суспільно значимі функції і завдання, потребують значної уваги з огляду на необхідність задоволення інформаційних запитів громадськості, бізнесу, держави до стану та подальшого розвитку громадянського суспільства. Особливого значення і актуальності у дослідженні зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на діяльність та обліково-аналітичне забезпечення інститутів громадянського суспільства набуває застосування новітніх методів стратегічного планування, обліку та аналізу: розробка сценаріїв і стратегій розвитку, експертиз та експертних оцінок, контент-аналізу джерел інформації, SWOT- та PEST-аналізу тощо.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження факторів впливу на стан та розвиток громадянського суспільства, можливостей і загроз діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні; розкриття сучасних підходів та надання практичних рекомендацій здійснення SWOT-аналізу задля покращення обліково-аналітичного забезпечення організацій вітчизняного громадського сектору.

Виклад основного матеріалу. Джерелами інформації для забезпечення здійснення стратегічного аналізу громадянського суспільства повинні стати Директиви ЄС та вітчизняні законодавчі

акти, що регулюють діяльність інститутів громадянського суспільства (ІГС), нормативні документи у сфері економіки, податків, бухгалтерського обліку та звітності, ІТ та цифровізації, екології та безпеки загалом. Окрім зовнішніх джерел, інформаційним забезпеченням стратегічного аналізу є внутрішні документи ІГС щодо реєстрації, здійснення діяльності та реалізації ними проєктів (програм) загальнодержавного та регіонального значення. Формування бази інформаційного забезпечення здійснюється за такими факторами внутрішнього впливу: організаційна спроможність (здатність організації досягати своєї місії та підтримувати функціонування); фінансова забезпеченість (наявність джерел фінансування та пошук проєктів, програм); облік і звітність (спрощена чи загальна система); податковий статус (реєстрація у Реєстрі неприбуткових установ і організацій, податкові пільги, сплата інших податків, крім податку на прибуток) і аудит (обов'язковий та за вимогою грантодавача); супутні послуги.

Вочевидь, перші роки протидії російської агресії і надалі, з початком повномасштабного вторгнення російських військ на територію України, позначилися стрімким зростанням кількості громадян, залучених до громадської діяльності, створенням добровільних громадських об'єднань, збільшенням доброчинності, благодійного і волонтерського напрямів роботи, а також моніторингових та аналітичних практик. Відбулося набуття нових якостей громадської самоорганізації, що спричинило стрімке збільшення в Україні кількості інститутів громадянського суспільства (табл. 1).

Станом на 01 січня 2022 року склад громадянського суспільства України налічував 99556 громадських організацій та спілок (43%), 38606 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (16%), 28938 профспілкових організацій (12%), 26846 благодійних організацій (11%), 27091 релігійну організацію (11%) та 14437 політичні партії (6%). Кількість політичних партій в Україні зменшилась з 18237 у 2014 році до 14437 у 2022 році (на 21%) [17]. На сьогодні українське громадянське суспільство отримало можливості подальшого розвитку з метою підвищення його спроможностей шляхом долучення до роботи за усіма напрямками Національного Плану відновлення України, який складається з 15 національних програм і спрямований на реалізацію 580 проєктів протягом 2023–2025 років та 850 проєктів на наступні десять років [18].

Застосування SWOT-аналізу (Strengths – Weakness – Opportunities – Threats) як сучасного інструменту стратегічного планування, обліку та управління у цілому може забезпечити виявлення факторів впливу, як внутрішніх, так і зовнішніх, на стан та розвиток громадянського суспільства в Україні. Традиційно матриця SWOT-аналізу призначена встановити відповідні ланцюги зв'язків: сильні і слабкі сторони (Strengths – Weaknesses); можливості та загрози (Opportunities – Threats).

Вважаємо SWOT-аналіз достатньо перспективним способом визначення місця громадської, благодійної, професійної та інших організацій, метою яких є надання суспільно корисних послуг, у суспільстві та серед ряду організацій такого роду, окреслення проблем та шляхів їх вирішення, а також прогнозу та стратегії розвитку організацій та громадянського суспільства у цілому.

Використання SWOT-аналізу на мікрорівні дозволить виявити сильні та слабкі сторони організації громадянського суспільства, визначити перешкоди та потенційні перспективи її розвитку.

Таблиця 1

Кількість ІГС України, юридичних осіб, у 2014–2021 роках*

Організаційно- правова форма	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Політична партія	18237	15557	15817	15791	15485	15322	15383	14630	14437
Громадські організації	75828	70321	75988	80461	84608	88882	92470	96543	99556
Громадські спілки	-	753	990	1254	1455	1718	1875	2071	2212
Релігійні організації	24957	23261	24072	25223	26075	26347	26651	26915	27091
Благодійні організації	15934	15384	16837	17726	18433	19112	19812	20498	26846
ОСББ	15992	17109	26080	27999	29916	32700	35353	37695	38606
Орган самоорганізації населення	1372	1415	1497	1552	1572	1614	1649	1730	1762
Організація об'єднання громадян	1618	1602	1581	1536	1517	1497	1493	1478	1479
Підприємство об'єднання громадян	4056	3288	3313	3276	3268	3283	3331	3378	3374

продовження табл. 1

Творчі спілки	277	279	292	311	314	317	317	318	318
Профспілки	28890	26321	26899	27601	28026	28486	28713	28973	28938
Інші об'єднання	1275	756	767	753	750	742	743	742	738
Спілка споживчих товариств	363	322	323	319	318	317	314	309	306
Кредитні спілки	1105	1090	1090	1079	1068	1061	1053	1044	1042
Обслуговуючі кооперативи	17899	17439	18169	18654	19055	19547	20046	20776	21033
Садівниче товариство	-	-	-	-	-	-	-	4128	4127
Організація роботодавців	-	-	-	-	-	-	-	561	560

* З 2014 року без урахування тимчасово окупованої території АРК і м. Севастополя

Джерело: складено автором за даними [17]

Важливим також є аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на діяльність об'єкта аналізу. *Внутрішніми факторами* у цьому дослідженні є історія і особливості створення вітчизняних ІГС, місії та їх цілі; фінансова стабільність; доходи ІГС у вигляді пожертвувань, допомог, грантів; участь організацій в конкурсах на отримання грантів і виконання ними проєктів; співпраця та рівень взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування; довіра членів громади (суспільства) до організації тощо. Серед *зовнішніх факторів* слід назвати нестабільну ситуацію в країні та світі, збройні конфлікти, воєнний стан у країні, розвиток громадянського суспільства, законодавче урегулювання в Україні громадської активності, політичні, соціальні, культурні, економічні фактори, які впливають на діяльність ІГС та виконання ними проєктів (програм), грантів. Отже, метод SWOT-аналізу слід використовувати задля детального вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища за характерними для об'єкта аналізу критеріями. На рівні громадянського суспільства, проєкту (програми), що реалізується за участі ІГС, SWOT-аналіз повинен визначити:

- 1) власні та залучені ресурси, досвід, досягнення, компетенції, зв'язки та взаємодія членів ІГС, спрямовані на реалізацію місії;
- 2) проблеми в управлінні, кадровому, технічному, інформаційному, фінансовому та іншому забезпеченні ІГС;

3) можливості для залучення джерел ресурсів, партнерства, ІТ інструментів, іншого потенціалу ІГС;

4) загрози і ризики зовнішнього середовища, що впливають на організацію та успішність реалізації стратегії ІГС.

Під *можливостями* розуміють тенденції або події в зовнішньому середовищі, при правильній відповідній реакції на які організація може досягти істотного просування до поставлених стратегічних цілей. Створенню сприятливих умов для розвитку в суспільстві громадської ініціативи та самоорганізації, формування та діяльності інститутів громадянського суспільства, налагодженню взаємодії між ними та органами державної влади, органами місцевого самоврядування в Україні покликана Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021–2026 роки [19]. Зазначена Стратегія визначила одним із завдань «створення правових, регуляторних та економічних умов для участі інститутів громадянського суспільства у наданні за бюджетні кошти суспільно значущих послуг (соціальних, реабілітаційних, послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, довкілля, громадського порядку та інших)». Позитивно вплинули на поширення громадської активності зміни і доповнення у 2022 році Закону України «Про волонтерську діяльність» [20]. Законодавством було передбачено додаткові напрями волонтерської діяльності в умовах воєнного часу, а саме: допомога центральним та місцевим органам виконавчої влади, ОМС (органи місцевого самоврядування), підприємствам, установам та організаціям, об'єднанням громадян; надання волонтерської допомоги, пов'язаної із захистом та порятунком тварин. Оновлений Закон [20] надав можливість для розробки та реалізації загальнодержавних цільових програм підтримки розвитку волонтерства та інших заходів, спрямованих на підтримку волонтерства в Україні. Змінами до Податкового кодексу України [21] щодо підтримки волонтерської діяльності в умовах воєнного стану було звільнено від оподаткування ПДФО, а також від військового збору на час здійснення волонтерської діяльності, податків на витрати громадських об'єднань та благодійних організацій, інших неприбуткових організацій на страхування життя та здоров'я волонтерів. Отже, відповідно до рекомендацій Національної стратегії [19], держава у співпраці з громадянським суспільством підтримує низку законодавчих ініціатив для покращення правового поля діяльності волонтерів та ІГС у цілому.

До можливостей і перспектив розвитку ІГС слід віднести ключове завдання, покладене на них поряд з іншими партнерами та

250

зацікавленими сторонами, а саме забезпечення функціонування цілісної системи громадянської освіти та моніторингу її ефективності, проведення наукових досліджень, публікацій та просвітницьких заходів у сфері розвитку громадянського суспільства, розроблення освітніх програм з управління ІГС [19].

Іншим перспективним напрямом є участь ІГС у виробленні і реалізації ветеранської політики. Обсяги спричинених повномасштабним російським вторгненням викликів актуалізували запит держави на партнерську взаємодію з ІГС із вказаних питань. Допомога армії та ветеранам стала пріоритетом діяльності для 43,2% громадських та благодійних організацій [22], що відкриває нові можливості для розвитку організацій громадянського суспільства. Основними напрямками державно-громадського партнерства стане розроблення нових стандартів медичної реабілітації ветеранів; дебюрократизація процесу отримання статусу ветерана; розроблення алгоритмів політики, окремих програм і проєктів щодо повного циклу реінтеграції ветеранів; упровадження нових інструментів закупівлі соціальних послуг. Поширення позитивних практик, спрямованих на підвищення ролі ветеранських організацій у суспільному житті, збільшує можливості для реалізації ІГС різного виду діяльності: екологічного, оздоровчого, історичного, культурного, просвітницького та дозвілля.

Загрози в контексті SWOT-аналізу – це тенденції або події в зовнішньому середовищі, які під час відсутності відповідної реакції організації спричиняють значне погіршення її стану організації і, навіть, припинення виконання нею своєї місії. Найбільші загрози вітчизняні ІГС зазнали внаслідок ведення з 2014 року воєнних дій та окупації частини території України, а згодом, повномасштабного вторгнення російського агресора у 2022 році, з початком якого загальна сума прямих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі, транспортним засобам та товарним запасам перевищила 157 млрд доларів (за вартістю заміщення) [23]. Сукупні прямі збитки від руйнувань та пошкоджень об'єктів громадського сектору (соціальні об'єкти та установи, заклади освіти, науки та охорони здоров'я, культурні споруди, спортивні об'єкти, адміністративні будівлі тощо) складають близько 13,7 млрд доларів [23]. Продовження активних бойових дій на значній частині території України, а також прицільні масовані обстріли з боку Росії так само призвели до пошкодження і знищення об'єктів передачі та розподілу електроенергії. Станом на початок 2024 року, вартісний вимір

прямих збитків щодо об'єктів теплопостачання (без врахування ТЕЦ), водопостачання та водовідведення, а також об'єктів поводження з побутовими відходами становить 4,5 млрд доларів [23].

Представники громадського сектору під впливом викликів воєнного стану були змушені частково змінити профіль своєї діяльності задля реагування на проблеми, спричинені війною проти України. Спостерігається часткове обмеження використання інструментів громадської участі, є проблеми з проведенням публічних зібрань, обмеження проєктів громадської участі, недоступність публічної інформації, закриття засідань колегіальних органів. Слід зауважити щодо значного впливу на діяльність ІГС обмежень доступу до інформації. У 2022–2023 роках відбувалося блокування оприлюднення інформації щодо проєктів нормативно-правових актів та рішень, проєктів порядків денних, інформації про заплановані засідання колегіальних органів, ухвалених рішень, баз даних, контактної чи адресної інформації, інформації про органи управління чи посадових осіб, що суттєво обмежило роботу громадськості із доступом до відповідних документів та можливістю брати участь у процесі прийняття рішень. Окрім інформаційних обмежень у діяльності ІГС, відбувалися прямі загрози та небезпеки для активістів ІГС і громадських діячів зі сторони російського агресора. Станом на початок вересня 2023 року зафіксовано 67 загиблих і 14 поранених мирних жителів внаслідок агресії РФ, з них 43 – громадські активісти, 16 – журналісти, 22 – волонтери. Протягом 2023 року задокументовано протиправних дій третіх осіб щодо громадських активістів, журналістів, правозахисників та волонтерів на підконтрольній Україні території [24]. Результати дослідження можливостей і загроз діяльності ІГС представлені у матриці SWOT-аналізу (табл. 2).

Таблиця 2

SWOT-аналіз діяльності ІГС в Україні

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weakness)
Загальнонаціональний волонтерський рух в умовах війни	Фінансова спроможність організацій громадянського суспільства
Рівень суспільної довіри до громадянського суспільства	Неурегульованість соціального підприємництва
Нові формати міжсекторальної взаємодії між владою, громадянським суспільством та бізнесом	Секторальна співпраця всередині громадянського суспільства

продовження табл. 2

Розвиток нових видів громадських організацій	Проблеми з кадрами та персоналом
Поява нових напрямів і форм громадських рухів та активності громадян	Відсутність податкових стимулів для благодійництва громадян
Розвиток соціального підприємництва та соціальних послуг	Недостатня взаємодія органів влади та місцевого самоврядування з ІГС
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні	Загроза втрати національного суверенітету й територіальної цілісності
Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні	Загрози життю, свободі волі, здоров'ю та безпеки
Інституційна спроможність організацій громадянського суспільства	Перебої з енергопостачанням та енергоносіями
Розвиток громадянської освіти в Україні	Недостатня державна допомога
Зміни законодавства у сфері благодійної і волонтерської діяльності щодо урегулювання	Інформаційна небезпека (дезінформація)
Зміни законодавства у сфері благодійної і волонтерської діяльності щодо оподаткування	Руйнування інфраструктури та культурної спадщини
Електронний формат конкурсів та подання грантових заявок	Екологічна небезпека
Міжнародна допомога та розширення грантових можливостей	Демографічні проблеми та переміщення громадян
План відновлення України та національні програми	Кіберзагрози

Джерело: розробка автора

Сильні сторони організацій покликані забезпечити його прискорене просування до досягнення стратегічних цілей, а його слабкі – викликають гальмування. Слід враховувати можливості й загрози зовнішнього середовища, які впливають на сценарії розвитку організації громадянського суспільства. Програми міжнародної технічної допомоги та пожертви стали одними із найпоширеніших джерел фінансування ІГС. В умовах воєнного стану державні та іноземні джерела фінансування збільшилися. У 2023 році загальна сума допомоги від США для ІГС в Україні становила 64,74 млн доларів США [24].

У 2023–2024 роках збільшився обсяг державного фінансування, доступного для ІГС, оскільки органи влади відновили призупинені

раніше конкурси проєктів. Окрім того, здійснення електронного формату конкурсів проєктів (програм) покращило можливості отримання ІГС фінансування. Значні кошти благодійні і громадські організації отримують від пожертв (допомог) громадян, чому сприяє високий рівень довіри суспільства до громадських і благодійних організацій (табл. 3).

Таблиця 3

Результати досліджень довіри до окремих соціальних інститутів в Україні у 2021 та 2024 роках, % опитаних

Соціальні інститути	Липень-серпень 2021				Березень 2024				Червень 2024			
	Довіряють	Не довіряють	Важко відповісти	Баланс довіри-недовіри	Довіряють	Не довіряють	Важко відповісти	Баланс довіри-недовіри	Довіряють	Не довіряють	Важко відповісти	Баланс довіри-недовіри
Волонтерські організації	64	25	11	39	86	9	5	76	81	14	5	68
Церква	64	26	10	37	60	28	12	32	63	25	11	38
Громадські організації	47	37	16	10	61	24	15	38	57	31	12	25
Місцева рада вашого міста/селища/села	51	38	11	14	48	41	11	8	45	46	10	1
Голова вашого міста/селища/села	57	34	9	24	54	38	7	16	51	43	6	8
Добровольчі батальйони	54	33	13	20	86	7	6	79	80	13	7	66

Джерело: складено автором на підставі [26]

Так, державна міжнародна фінансова платформа United24 до листопада 2023 року зібрала 488 709 154 доларів США на допомогу жертвам війни, військовим, а також на розвиток освіти в умовах війни та відбудови [25].

До сильних сторін ІГС слід віднести ініціативи щодо покращення податкового середовища, які сприятимуть вирішенню проблем відсутності ефективних податкових стимулів для платників податку на прибуток щодо здійснення в умовах воєнного стану благодійних пожертв для ІГС та звільнення від оподаткування

фізичних осіб, що виконують волонтерську діяльність та, відповідно соціальні функції у суспільстві.

Слабкістю в контексті SWOT-аналізу вважають негативні властивості організації, які призводять до її гальмування на шляху до досягнення стратегічних цілей. Серед слабких сторін діяльності ІГС слід назвати неурегулювання законодавством певних питань, пов'язаних із розвитком громадських та інших організацій громадянського суспільства. Так, досі не передбачено спеціальної організаційно-правової форми для соціального підприємництва. Відповідно до статті 62 Господарського кодексу України [27] підприємство визначається як «самостійний суб'єкт господарювання, створений суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності. Підприємства можуть створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності». Відсутнє законодавчо визначене поняття «ветеранське підприємництво», що ускладнює розвиток соціального підприємництва ветеранів. Нагальною визнана потреба у розгляді проєкту Закону України про соціальні підприємства, який сприятиме розвитку ветеранського бізнесу для стимулювання реалізації ІГС ветеранських ініціатив.

Слабкими сторонами є й фінансові можливості ІГС. В Україні існують певні обмеження щодо коштів та фінансових операцій ІГС. Залишаються обмеженими для використання в Україні ІГС цифрових джерел збору коштів (PayPal, криптовалюта). Контроль з боку українських банків за діяльністю та фінансовими операціями ІГС на сьогодні досить значний, є випадки блокування рахунків організацій та обмеження на переказ коштів через їхній статус «суб'єктів високого ризику», блокування грошових переказів на їхні рахунки з-за кордону.

Висновки і перспективи подальших розвідок. SWOT-аналіз на рівні громадянського суспільства, проєкту (програми) доцільно використовувати для здійснення аналітичних процедур та розробки стратегії, уточнення поточних завдань та декларування стратегічних цілей; оцінки обсягу ресурсів, досвіду, досягнень, компетенцій, зв'язків та взаємодію внутрішніх і зовнішніх зацікавлених осіб; визнання проблем в управлінні, кадровому, технічному, інформаційному, фінансовому та іншому забезпеченні; окреслення можливостей для залучення партнерства, джерел ресурсів, ІТ-

інструментів; врахування загроз і ризиків зовнішнього середовища. За допомогою методу SWOT-аналізу проведено вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища інститутів громадянського суспільства; визначено їх можливості і загрози, сильні та слабкі сторони. З огляду на сучасні виклики часу потребують подальших наукових розвідок питання стратегічного аналізу організацій громадянського суспільства за напрямками діяльності (проєкту, програми) задля вдосконалення їх обліково-аналітичного забезпечення управління.

1. Височан О. С., Височан О. О., Ясінська А. І. Особливості бухгалтерського обліку цільового фінансування у небюджетних неприбуткових організаціях. *Облік і фінанси*. 2017. № 1. С. 17–24.
2. Височан О. С., Височан О. О. Особливості бухгалтерського обліку у політичних партіях: облік членських внесків. *Облік і фінанси*. 2018. № 1 (79). С. 28–33.
3. Залунін В. Ф., Макарова Г. С. Особливості обліку та оподаткування неприбуткових організацій. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 961–965.
4. Кірдіна О. Г., Кудрявець Н. В. Особливості бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 65. С. 32–39.
5. Малахова А. В., Мартиненко О. В. Проблеми розвитку та особливості обліку в неприбуткових організаціях. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48–3. С. 160–165.
6. Макаренко А. П., Христенко Л. А. Удосконалення обліку та аудиту доходів і витрат благодійної організації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 49–57. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.23.49
7. Осіпчук Д. С., Чижевська Л. В., Хоменко Г. Ю. Визнання та облік державних грантів у небюджетних неприбуткових організаціях: національний та міжнародний підходи (МСФЗ). *Academy Review*. 2024. № 2 (61). С. 128–144. DOI: 10.32342/2074-5354-2024-2-61-9.
8. Остап'юк Н., Примаченко О. Законодавче регулювання діяльності неприбуткових організацій як основа організації бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-46>
9. Поддубна Н. М. Податковий аудит неприбуткової організації: основні аспекти. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 31 березня 2021 року. Полтава, 2021. Частина 1. С. 555–558.
10. Подолянчук О. А., Коваль Н. І., Іщенко Я. П. Облікові та нормативно-правові аспекти благодійних пожертв суб'єктів господарювання для збройних сил України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 3. С. 26–46. URL: <http://efm.vsau.org>. (дата звернення: 03.12.2024).
11. Романів Є. М., Дида О. В. Бухгалтерський облік і оподаткування неприбуткових організацій: особливості та порядок проведення в Україні. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 1290–1294.
12. Савченко Р. О., Савченко Н. М. Управлінський контроль у неприбуткових організаціях. *Економіка та держава*. 2019. Вип. 2. С. 53–57. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2019/11.pdf (дата звернення: 03.12.2024).
13. Толмачова А. М. Особливості організації внутрішнього аудиту неприбуткових організацій. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2018. Вип. 2 (40). С. 59–65. DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2018-2\(40\)-59-65](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2018-2(40)-59-65)
14. Хмелюк А. В., Ломонос О. Ю., Фабриченко Т. В. Аналіз діяльності

неприбуткових організацій: методологічний аспект. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 4. С. 50–58. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2018_28\(4\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2018_28(4)_9). (дата звернення: 03.12.2024). **15.** Хомутенко А., Луценко І. Особливості оподаткування неприбуткових установ та організацій в період дії воєнного стану на території України. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету* : зб. наук. праць. 2022. № 1–2 (290–291). С. 27–33. DOI:10.32680/2409-9260-2022-1-2-290-291-27-33 **16.** Фатенок-Ткачук А. Особливості обліку благодійного допомоги у період війни. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 2. С. 37–46. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-02-37-46> **17.** Статистичний бюлетень «Діяльність громадських об'єднань в Україні». URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 05.12.2024). **18.** План відновлення України. Візія відновлення України: «Сильна європейська країна – магніт для іноземних інвестицій». URL: <https://recovery.gov.ua/> (дата звернення: 05.12.2024). **19.** Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки : Указ Президента України від 29.09.2021 р. № 487/2021. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (дата звернення: 05.12.2024). **20.** Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI. *Офіційний вісник України*. 2011. № 37. Ст. 1498. **21.** Податковий кодекс : кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://tax.gov.ua/nk/> (дата звернення: 05.12.2024). **22.** Громадянське суспільство України в умовах війни-2022. Звіт за результатами дослідження грудень 2022–січень 2023) / Київський міжнародний інститут соціології у межах проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства» (ICAP Єднання). URL: <https://ednannia.ua/our-programs-and-activities> (дата звернення: 03.12.2024). **23.** Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. Національна рада з відновлення України. Квітень 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (дата звернення: 03.12.2024). **24.** Дослідження ініціатив у сфері відновлення 2023. Дослідницький проєкт Київського міжнародного інституту соціології в рамках проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України». URL: https://ednannia.ua/images/Master_version_UKR_Rebuilding.pdf. (дата звернення: 03.12.2024). **25.** UNITED24 – «Ініціатива Президента України». URL: <https://u24.gov.ua/uk> (дата звернення: 03.12.2024). **26.** Україна: від війни до миру та відновлення. Аналітичні оцінки. Червень 2024 (Центр Разумкова, 2024). URL: <https://razumkov.org.ua/images/2024/07/11/2024-PAKT-June.pdf> (дата звернення: 03.12.2024). **27.** Господарський кодекс України : кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 05.12.2024).

REFERENCES:

1. Vysochan O. S., Vysochan O. O., Yasinska A. I. Osoblyvosti bukhgalterskoho obliku tsilovoho finansuvannia u nebiudzhethnykh neprybutkovykh orhanizatsiiakh. *Oblik i finansy*. 2017. № 1. С. 17–24.
2. Vysochan O. S., Vysochan O. O. Osoblyvosti bukhgalterskoho obliku u politychnykh partiiakh: oblik chlenskykh vneskiv. *Oblik i finansy*. 2018. № 1 (79). С. 28–33.
3. Zalunin V. F., Makarova H. S. Osoblyvosti obliku ta

opodatkuvannia neprybutkovykh orhanizatsii. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2016. Vyp. 14. S. 961–965. **4.** Kirdina O. H., Kudriavets N. V. Osoblyvosti bukhhalterskoho obliku v neprybutkovykh orhanizatsiiakh. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. 2019. № 65. S. 32–39. **5.** Malakhova A. V., Martynenko O. V. Problemy rozvytku ta osoblyvosti obliku v neprybutkovykh orhanizatsiiakh. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2019. Vyp. 48–3. S. 160–165. **6.** Makarenko A. P., Khrystenko L. A. Udoshkonalennia obliku ta audytu dokhodiv i vytrat blahodiinoi orhanizatsii. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2020. № 23. S. 49–57. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.23.49 **7.** Osipchuk D. S., Chyzhevska L. V., Khomenko H. Yu. Vyznannia ta oblik derzhavnykh hrantiv u nebiudzhethnykh neprybutkovykh orhanizatsiiakh: natsionalnyi ta mizhnarodnyi pidkhody (MSFZ). *Academy Review*. 2024. № 2 (61). S. 128–144. DOI: 10.32342/2074-5354-2024-2-61-9. **8.** Ostapiuk N., Prymachenko O. Zakonodavche rehuliuвання діяльності неприбуткових організацій як основа організації бухгалтерського обліку. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-46> **9.** Poddubna N. M. Podatkovi audyt neprybutkovoї організації: osnovni aspekty. *Aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku obliku, analizu ta kontroliu v sotsialno-oriietovanii systemi upravlinnia pidpriemstvom* : materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. m. Poltava, 31 bereznia 2021 roku. Poltava, 2021. Chastyna 1. S. 555–558. **10.** Podolianshuk O. A., Koval N. I., Ishchenko Ya. P. Oblikovi ta normatyvno-pravovi aspekty blahodiinykh pozhertv subiektiv hospodariuvannia dlia zbroynykh syl Ukrainy. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. 2022. № 3. S. 26–46. URL: <http://efm.vsau.org> (data zvernennia: 03.12.2024). **11.** Romaniv Ye. M., Dyda O. V. Bukhhalterskykh oblik i opodatkuvannia neprybutkovykh orhanizatsii: osoblyvosti ta poriadok provedennia v Ukraini. *Molodyi vchenyi*. 2017. № 11 (51). S. 1290–1294. **12.** Savchenko R. O., Savchenko N. M. Upravlinskyi kontrol u neprybutkovykh orhanizatsiiakh. *Ekonomika ta derzhava*. 2019. Vyp. 2. C. 53–57. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2019/11.pdf (data zvernennia: 03.12.2024). **13.** Tolmachova A. M. Osoblyvosti orhanizatsii vnutrishnoho audytu neprybutkovykh orhanizatsii. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*. 2018. Vyp. 2 (40). S. 59–65. DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2018-2\(40\)-59-65](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2018-2(40)-59-65) **14.** Khmeliuk A. V., Lomonos O. Yu., Fabrychenko T. V. Analiz diialnosti neprybutkovykh orhanizatsii: metodolohichniy aspekt. *Ekonomichniy analiz*. 2018. T. 28. № 4. S. 50–58. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28\(4\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28(4)_9) (data zvernennia: 03.12.2024). **15.** Khomutenko A., Lutsenko I. Osoblyvosti opodatkuvannia neprybutkovykh ustanov ta orhanizatsii v period dii voiennoho stanu na terytorii Ukrainy. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu* : zb. nauk. prats. 2022. № 1–2 (290–291). S. 27–33. DOI:10.32680/2409-9260-2022-1-2-290-291-27-33 **16.** Fatenok-Tkachuk A. Osoblyvosti obliku blahodiinoho dopomohy u period viiny. *Ekonomichniy chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. 2023. № 2. S. 37–46. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-02-37-46> **17.** Statystychnyi biuleten «Diialnist hromadskykh obiednan v Ukraini». URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (data zvernennia: 05.12.2024). **18.** Plan vidnovlennia Ukrainy. Viziia vidnovlennia Ukrainy: «Syl na yevropeiska kraina – mahnit dlia inozemnykh investytsii». URL: <https://recovery.gov.ua/> (data zvernennia: 05.12.2024). **19.** Pro Natsionalnu stratehiu spriannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini na 2021–2026 roky : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 29.09.2021 r. № 487/2021. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (data zvernennia: 05.12.2024). **20.** Pro volontersku diialnist : Zakon Ukrainy vid 19.04.2011 r.

№ 3236-VI. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 2011. № 37. St. 1498. **21.** Podatkovyi kodeks : kodeks vid 02.12.2010 r. № 2755-VI. URL: <https://tax.gov.ua/nk/> (data zvernennia: 05.12.2024). **22.** Hromadianske suspilstvo Ukrainy v umovakh viiny-2022. Zvit za rezultatamy doslidzhennia hruden 2022–sichen 2023) / Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii u mezhakh proiektu «Initsiatyva sektoralnoi pidtrymky hromadianskoho suspilstva» (ISAR Yednannia). URL: <https://ednannia.ua/our-programs-and-activities> (data zvernennia: 03.12.2024). **23.** Zvit pro priami zbytky infrastruktury vid ruinuvan vnaslidok viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy stanom na pochatok 2024 roku. Natsionalna rada z vidnovlennia Ukrainy. Kviten 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (data zvernennia: 03.12.2024). **24.** Doslidzhennia initsiatyv u sferi vidnovlennia 2023. Doslidnytskyi proiekt Kyivskoho mizhnarodnoho instytutu sotsiologii v ramkakh proiektu «Initsiatyva sektoralnoi pidtrymky hromadianskoho suspilstva Ukrainy». URL: https://ednannia.ua/images/Master_version_UKR_Rebuilding.pdf (data zvernennia: 03.12.2024). **25.** UNITED24 – «Initsiatyva Prezydenta Ukrainy». URL: <https://u24.gov.ua/uk> (data zvernennia: 03.12.2024). **26.** Ukraina: vid viiny do myru ta vidnovlennia. Analitychni otsinky. Cherven 2024 (Tsentr Razumkova, 2024). URL: <https://razumkov.org.ua/images/2024/07/11/2024-PAKT-June.pdf> (data zvernennia: 03.12.2024). **27.** Hospodarskyi kodeks Ukrainy : kodeks vid 16.01.2003 r. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (data zvernennia: 05.12.2024).

Pozniakovska N. M. [1; ORCID ID: 0000-0003-4016-8935],
Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

SWOT ANALYSIS OF CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS OF UKRAINE

The growing role and importance of civil society in extremely difficult times for the country, on the one hand, and the responsibility for the use of funds and property that public (social) sector institutions (organizations) receive from citizens, business and the government to perform social tasks, on the other hand, determine the need for high-quality accounting and analytical support for the management of civil society institutions using modern tools.

Conducting a SWOT analysis will provide an opportunity to identify internal and external factors that influence the activities of the organization and make it possible to assess the strategic position. Internal factors in this study are the history and features of the creation of foreign CSOs, their missions and goals; financial stability; CSO income in the form of donations, assistance, grants; participation of organizations in competitions for grants and implementation of projects by them; cooperation and level of interaction with state authorities and local self-government bodies; trust of community

(society) members in the organization, etc. Among the external factors, one should mention the unstable situation in the country and the world, armed conflicts, martial law in the country, the development of civil society, the legislative regulation of civic activity in Ukraine, political, social, cultural, and economic factors that influence the activities of CSOs and their implementation of projects (programs), grants.

SWOT analysis at the level of civil society, project (program) should be used to carry out analytical procedures and develop a strategy, clarify current tasks and declare strategic goals; assess the volume of resources, experience, achievements, competencies, connections and interaction of internal and external stakeholders; recognize problems in management, personnel, technical, information, financial and other support; outline opportunities for attracting partnerships, sources of resources, IT tools; take into account threats and risks of the external environment. Using the SWOT analysis method, a study of the external and internal environment of civil society institutions was conducted; their opportunities and threats, strengths and weaknesses were identified.

Keywords: civil society; civil society institutions; public associations; non-profit organizations (NPO); SWOT analysis; strategic accounting; strategic planning; accounting and analytical support.

Отримано: 07 грудня 2024 року
Прорецензовано: 12 грудня 2024 року
Прийнято до друку: 20 грудня 2024 року